

Nr 2

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen den 15 mars 1946 (nr 81) om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin.

Genom en den 29 december 1961 dagtecknad proposition, nr 26 år 1962, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt, i statsrådet fört protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Förordning

angående ändring i förordningen den 15 mars 1946 (nr 81) om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin

Härigenom förordnas *dels* att 1, 2, 5, 6, 8, 10, 11 och 13 §§ förordningen den 15 mars 1946 om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin¹ skola er-hålla ändrad lydelse på sätt nedan angives *dels* att 12 § samma förordning skall upphöra att gälla.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Denna förordning äger tillämpning å yngelröta (bipest) och nose-masjuka.

På framställning av länsstyrelse eller av lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök må Kungl. Maj:t besluta, att förordningen helt eller delvis skall lända till efterrättelse jämväl i fråga om annan smittsam sjukdom hos bin än i första stycket nämnts.

Denna förordning äger tillämpning å amerikansk yngelröta (täckt yngelröta, nymfpest eller bipest) och, i den mån Kungl. Maj:t så bestämmer, jämväl å andra smittsamma sjukdomar hos bin.

¹ Senaste lydelse av 1 och 5 §§, se SFS 1950: 106.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

Länsstyrelse skall — — — — — för smitta.

Område som förklarats smittat skall, sedan två år förflutit från det inom området sist inträffade sjukdomsfallet, av länsstyrelsen förklaras fritt från smitta.

Har inom — — — — — för smitta.

5 §.

Har tillsyningsman — — — sjukdomens art.

Finner tillsyningsman, att bisamhälle smittats av sådan sjukdom, äger han föreskriva innehavaren av bisamhället att vidtaga för sjukdomens bekämpande nödiga åtgärder.

Finner tillsyningsman att bisamhälle smittats av sådan sjukdom, skall han vidtaga för sjukdomens bekämpande nödiga åtgärder.

Bisamhälle, som tagit bostad i annat föremål än därtill avsedd bibostad och som kan misstänkas vara smittat, må av tillsyningsman förintas utan föregående undersökning.

Föreskrift om bisamhälles förintande må icke meddelas utan att medgivande därtill inhämtats från lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Sådant medgivande erfordras dock ej, där innehavaren av bisamhället samtyckt till dess förintande eller då fråga är om bisamhälle, som tagit bostad i annat föremål än därtill avsedd bibostad, och den skada, som uppkommer genom förintandet, är ringa.

Bisamhälle må ej av tillsyningsman förintas utan att medgivande därtill inhämtats från lantbruksstyrelsen. Sådant medgivande erfordras dock ej, där innehavaren av bisamhället samtyckt till dess förintande eller då fråga är om bisamhälle, som tagit bostad i annat föremål än därtill avsedd bibostad, och den skada, som uppkommer genom förintandet, är ringa.

6 §.

Det åligger innehavare av bisamhälle att skyndsamt verkställa av tillsyningsman jämlikt 5 § föreskriven åtgärd och lämna tillsyningsmannen underrättelse därom. Kan den, som av tillsyningsman förelagts att vidtaga viss åtgärd, icke själv utföra densamma, må han påkalla biträde därtill av tillsyningsmannen.

Innehavare av bisamhälle eller av föremål, vari herrelöst bisamhälle tagit bostad, skall lämna tillsyningsman erforderligt biträde vid undersökning och behandling av bisamhället.

Föredrager innehavaren att själv vidtaga på tillsyningsman ankommande behandlingsåtgärd, äger tillsyningsmannen skriftligen förelägga honom att inom viss tid verkställa åtgärden och underrätta tillsyningsmannen om den skedda verkställigheten.

8 §.

Inom område som förklarats smittat eller misstänkt för smitta må av

Bibostäder, som ej längre hysa levande bin, samt honung, bivax och

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

bin icke bebodda bibostäder, honung, vax eller avfall av honung eller vax icke förvaras på sådant sätt att bin kunna få tillträde därtill. Från sådant område må ej heller utan vederbörande tillsyningsmans medgivande utföras levande bin, bibostäder, oförädlat vax eller biodlingsredskap.

Vad i första stycket stadgas skall icke hava avseende å bibostäder eller biodlingsredskap, som icke förut använts för sitt ändamål eller eljest bevisligen äro fria från smitta.

avfall av honung eller bivax må icke förvaras på sådant sätt att bin kunna få tillträde därtill.

Är område förklarat smittat eller misstänkt för smitta, må ej från tillsyningsdistrikt eller del därav, som tillhör området, utföras levande bin, begagnade bibostäder eller begagnade biodlingsredskap utan tillsyningsmannens medgivande. Detsamma gäller utbyggda vaxkakor och avfall av dylika, dock att under tiden från och med oktober till och med mars sådan vara må utföras för omsmältning.

10 §.

För åtgärd, som tillsyningsman vidtager på grund av bestämmelserna i 6 eller 7 §, är bisamhällets innehavare pliktig att ersätta tillsyningsmannen.

Annan ersättning — — — allmänna medel.

För behandling, som tillsyningsman enligt denna förordning ägnar bisamhälle med känd innehavare, är denne pliktig att ersätta tillsyningsmannen.

11 §.

Innehavare av bisamhälle, som underlåter vad på grund av bestämmelserna i 4 eller 6 § åligger honom eller lämnar vederligen oriktig uppgift i sådan underrättelse som i 6 § avses, straffes med böter från och med tio till och med tvåhundra kronor.

Till samma straff vare den förfallen, som bryter mot föreskrifterna i 8 § eller vägrar tillsyningsman tillträde till bisamhälle inom hans tillsyningsdistrikt eller eljest reser hinder mot åtgärd, som tillsyningsmannen på grund av bestämmelserna i denna förordning är berättigad att vidtaga.

Underlåter någon vad honom åligger enligt 4 § eller 6 § första stycket eller enligt föreläggande som avses i 6 § andra stycket eller lämnar någon vederligen oriktig uppgift i underrättelse som avses i 6 § andra stycket, dömes till dagsböter.

Till dagsböter dömes ock den som bryter mot föreskrifterna i 8 § eller vägrar tillsyningsman tillträde till bisamhälle inom hans tillsyningsdistrikt eller eljest reser hinder mot åtgärd, som tillsyningsmannen på grund av bestämmelserna i denna förordning är berättigad att vidtaga.

13 §.

Närmare föreskrifter rörande tillämpningen av denna förordning meddelas av Kungl. Maj:t.

Närmare föreskrifter rörande tillämpningen av denna förordning meddelas av Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, av lantbruksstyrelsen.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 1962.

Propositionens tillkomsthistoria och huvudsakliga innehåll

På initiativ av lantbruksstyrelsen har 1957 bildats en kommitté, kallad kommittén för biforskning, med representanter för Sveriges fröodlareförbund, Sveriges biodlares riksförbund, statens husdjursförsöks sektion för biforskning samt statens växtskyddsanstalt. Med skrivelse den 19 oktober 1959 har kommittén till lantbruksstyrelsen avgivit ett av motiv åtföljt förslag till bl. a. bestämmelser avsedda att träda i stället för förordningen den 15 mars 1946 om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin (i fortsättningen kallad bipestförordningen).

Lantbruksstyrelsen har i skrivelse den 8 mars 1960 hos Kungl. Maj:t hemställt att bipestförordningen måtte ändras enligt kommitténs förslag.

Över lantbruksstyrelsens framställning med kommitténs därvid fogade förslag har efter remiss yttranden avgivits av ett flertal myndigheter och organisationer.

I propositionen föreslås att det bekämpande av smittsamma sjukdomar hos bin, som sker enligt den så kallade bipestförordningen, tills vidare skall koncentreras på sjukdomen amerikansk yngelröta (även kallad täckt yngelröta, nymfpest eller bipest). Vidare föreslås att hushållningssällskapen engageras i sjukdomsbekämpandet och att lantbruksstyrelsen övertager de uppgifter som enligt förordningen nu tillkommer lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Huvudansvaret för att erforderliga bekämpningsåtgärder kommer till stånd skall enligt förslaget överflyttas från biodlarna till de tillsyningsmän som utses enligt förordningen. Särskilda bestämmelser förordas om så kallade vilda bisamhällen.

Härjämte föreslås bland annat skärpningar av gällande bestämmelser om förvaring av bibostäder, honung och vax samt om transport av bin, bibostäder, biodlingsredskap och vax.

Ändringarna avses skola träda i kraft den 1 april 1962.

Gällande bestämmelser

I fråga om gällande bestämmelser tillåter utskottet sig att hänvisa till den i propositionen å s. 5—7 intagna redogörelsen.

Kommitténs förslag, lantbruksstyrelsens skrivelse och remissyttrandena

Beträffande det närmare innehållet i kommitténs förslag och lantbruksstyrelsens skrivelse liksom i avgivna remissyttrandena hänvisas till s. 7—18 i propositionen.

Departementschefen

Departementschefen anger till en början att i förslaget särskild vikt lagts vid att en lokal samordning och övervakning av bekämpandet utav de smittsamma sjukdomarna hos bin kommer till stånd. Organisationen av sjuk-

domsbekämpandet föreslås därför bli anknuten till hushållningssällskapet. Enligt kommittén skulle därigenom även ernås en ökad kontakt mellan biodlingen och lantbruket. Departementschefen förklarar sig dela dessa synpunkter och föreslår därför att de tillsyningsmän, som utses enligt bipestförordningen, skall vara underställda vederbörande hushållningssällskap. Bestämmelse därom kan enligt departementschefen lämpligen införas i tillämpningskungörelsen. — Eftersom hushållningssällskapen står under lantbrukssstyrelsens tillsyn, finner departementschefen det följdriktigt att, i enlighet med förslaget, styrelsen övertar de uppgifter, som enligt bipestförfattningarna åvilar lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Vid behov bör styrelsen äga påkalla sakkunnigt biträde från statens husdjursförsök.

Beträffande de särskilda författningsrummen anför departementschefen härefter.

»Bipestförordningen är jämlikt 1 § första stycket tillämplig på yngelröta och nosemasjuka. I enlighet med förslaget bör tillämpningsområdet tills vidare begränsas till amerikansk yngelröta (täckt yngelröta, nymfpest eller bipest), på vilken sjukdom bekämpningsverksamheten för närvarande behöves koncentreras. Skulle det framdeles befinnas lämpligt att återföra till exempel nosemasjukan under förordningen, äger Kungl. Maj:t enligt 1 § andra stycket besluta därom. Sådant beslut bör i fortsättningen kunna meddelas oberoende av om framställning gjorts av viss myndighet.

Enligt 2 § bipestförordningen skall länsstyrelse, då bisjukdom inträffar eller av skäligen anledning misstänkes förekomma inom länet, på eget initiativ förklara länet eller viss del därav smittat eller misstänkt för smitta. Misstänktförklaring skall omedelbart hävas, om sjukdomen i fråga befinnes inte förekomma inom området. Smittförklaring skall däremot gälla till dess två år förflutit från det inom området sist inträffade sjukdomsfallet. Kommittén har anmärkt att denna tid kan vara för kort med hänsyn till bisjukdomarnas oberäkneliga uppträdande och svårigheterna att kartlägga deras förekomst. För att möjliggöra en smidigare tillämpning förordar jag att stadgandet i likhet med epizootilagens motsvarande bestämmelse utformas så, att länsstyrelsen skall förklara området fritt från smitta, sedan sjukdomen där upphört. Det ligger i sakens natur att sådan förklaring inte meddelas utan att sakkunnig instans konstaterat att förutsättningen är för handen. I övrigt bör enligt min mening bestämmelserna i 2 § lämnas oförändrade.

Vid utseende av tillsyningsmän skall länsstyrelsen enligt 3 § bipestförordningen samråda med hushållningssällskapet och större biodlarföreningar inom länet. Detta samrådsförfarande torde utan författningsändring kunna, där så finnes lämpligt, anordnas på det av kommittén förordade sättet att hushållningssällskapet efter samråd med föreningarna avger förslag till länsstyrelsen. Jag kan inte biträda kommitténs förslag om införande av en bestämmelse att även särskild länstillsyningsman skall utses. Det torde i stället få ankomma på hushållningssällskapet att vid behov uppdraga åt

någon av sina tjänstemän att leda och samordna tillsyningsmännens verksamhet.

I 4 § bipestförordningen stadgas skyldighet för innehavare av bisamhälle att göra anmälan om inträffad sjukdom. Att utvidga anmälningsplikten på sätt ifrågasatts under remissbehandlingen synes knappast påkallat. Ej heller kan jag ansluta mig till den av ett remissorgan framförda tanken att man skulle med statsmedel ersätta förintade bisamhällen för att stimulera till ett mera lojalt fullgörande av anmälningskyldigheten.

Jämlikt 5 § första stycket bipestförordningen skall tillsyningsman själv-
mant verkställa undersökning så snart han har grundad anledning misstänka att bisjukdom förekommer. Kommittén föreslår att undersökningsplikt skall inträda endast efter anmälan som avses i 4 § eller på order av hushållningssällskapet. Enligt min mening främjas sjukdomsbekämpandet bäst genom den nuvarande bestämmelsen. Den jämnare aktivitet inom tillsyningsdistrikten, som kommittén åsyftat med sitt förslag, torde kunna ernås genom anvisningar från hushållningssällskapet. Att sällskapet, då det finns grundad anledning misstänka att sjukdom förekommer, kan påfordra att vederbörande tillsyningsman verkställer undersökning i erforderlig utsträckning följer av den överordnade ställning som avses skola tillkomma hushållningssällskapen.

Finner tillsyningsman bisamhälle vara smittat, äger han enligt 5 § andra stycket förelägga innehavaren att vidtaga nödiga bekämpningsåtgärder. I likhet med kommittén anser jag att i stället tillsyningsmannen som regel bör vara skyldig att vidtaga dessa åtgärder. Detta bör enligt min mening gälla även beträffande herrelösa och andra vilda bisamhällen. Med hänsyn till de ofta föreliggande svårigheterna att undersöka sådant bisamhälle utan att skada byggnad eller annat, vari bisamhället tagit bostad, bör öppnas viss möjlighet för tillsyningsmannen att förinta dylikt bisamhälle, som kan misstänkas vara smittat, utan föregående undersökning.

Även om ansvaret för bekämpningsåtgärderna således i fortsättningen kommer att åvila tillsyningsmannen, bör det inte förmenas biodlaren eller den, som råkar hysa ett herrelöst bisamhälle, att övertaga ansvaret, om han av kostnadsskäl eller eljest så önskar och tillsyningsmannen anser sig kunna betro honom därmed. För sådant fall bör alltså finnas möjlighet för tillsyningsmannen att förelägga vederbörande att vidtaga de nödiga bekämpningsåtgärderna. Bestämmelse härom kan lämpligen införas i 6 §, där det också bör stadgas att innehavare av bisamhälle eller av föremål, vari herrelöst bisamhälle tagit bostad, skall lämna tillsyningsman erforderligt biträde vid undersökning och behandling av bisamhället. Innehavaren är givetvis oförhindrad att, blott han fullgör sin anmälningsplikt enligt 4 §, förinta eller annorledes behandla sjukt bisamhälle utan att avvakta tillsyningsmannens undersökning.

De av kommittén föreslagna ändringarna i 8 § bipestförordningen biträder jag till alla delar. Det bör sålunda överallt vara förbjudet att förvara bibostäder, som ej längre hyser levande bin, samt honung, bivax och avfall av honung eller bivax på sådant sätt att bin kan få tillträde därtill. Är område

förklarar smittat eller misstänkt för smitta, bör det vidare vara förbjudet att från tillsyningsdistrikt eller del därav, som tillhör området, utföra levande bin, begagnade bibostäder eller begagnade biodlingsredskap utan tillsyningsmannens medgivande. Detsamma bör gälla utbyggda vaxkakor och avfall av dylika, dock att under tiden från och med oktober till och med mars sådan vara bör få utföras för omsmältning. Genom en väl avvägd indelning i tillsyningsdistrikt och lämpliga anvisningar åt tillsyningsmännen torde dessa skärpta bestämmelser inte behöva hämma den så kallade vandringsbiodlingen. Det är att märka att bestämmelserna inte hindrar tillsyningsmannen att göra mera generella medgivanden, om han med hänsyn till omständigheterna anser det onödigt att kontrollera varje särskild förflyttning.

Enligt min mening bör fortfarande i 10 § bipestförordningen stadgas skyldighet för innehavare av bisamhälle att ersätta tillsyningsman för behandling som denne ägnar bisamhället. Beträffande herrelöst bisamhälle bör motsvarande ersättning utgå av allmänna medel liksom all ersättning för undersökning av bisamhälle.

Straffsatsen i 11 § torde i enlighet med förslaget böra ändras till dagsböter. Bestämmelserna i 12 § om åtal med mera synes kunna utgå såsom numera överflödiga med hänsyn till innehållet i annan lagstiftning. I 13 § torde böra öppnas möjlighet för Kungl. Maj:t att till lantbruksstyrelsen delegera befogenheten att meddela närmare föreskrifter rörande tillämpningen av bipestförordningen.»

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda förslaget och får därför hemställa,
att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 7 februari 1962

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Osvald, Lindahl, Göran Karlsson, Kristiansson, Ebbe Ohlsson, Knut Johansson, Åkesson och Ernst Olsson;

från andra kammaren: herrar Levin, Johansson i Torp*, Nyberg, Munk-tell*, fru Torbrink, herrar Jansson i Benestad, Hammarberg och Tobé*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.